

GEMEENTE TILBURG

Werkdocument

GEBIEDSAGENDA MUSEUMKWARTIER

INLEIDING & AMBITIE

Ambitie	3
Doelstellingen en werkgebieden	4

NADERE TOELICHTING WERKGEBIEDEN

(Creatief) ondernemerschap	7
Routes en verbindingen	8
Verblijfskwaliteit	9
Museumkwartier zichtbaar	12

DEELOPGAVEN (PRIORITAIR)

1. Aanscherping economisch-cultureel perspectief van het Museumkwartier (Leisure en Creativiteit)	13
2. Doorontwikkeling Mommerskwartier (lopend project)	14
3. Wilhelminapark: betekenis en kansen in het Museumkwartier	17
4. Verbetering routes	18
5. Visie op mobiliteit en parkeren	19
6. Strategische aankoop Wilhelminapark 6 (afweging)	20
7. Kansen voor (vastgoed)ontwikkeling	21

INLEIDING & AMBITIE

AMBITIE

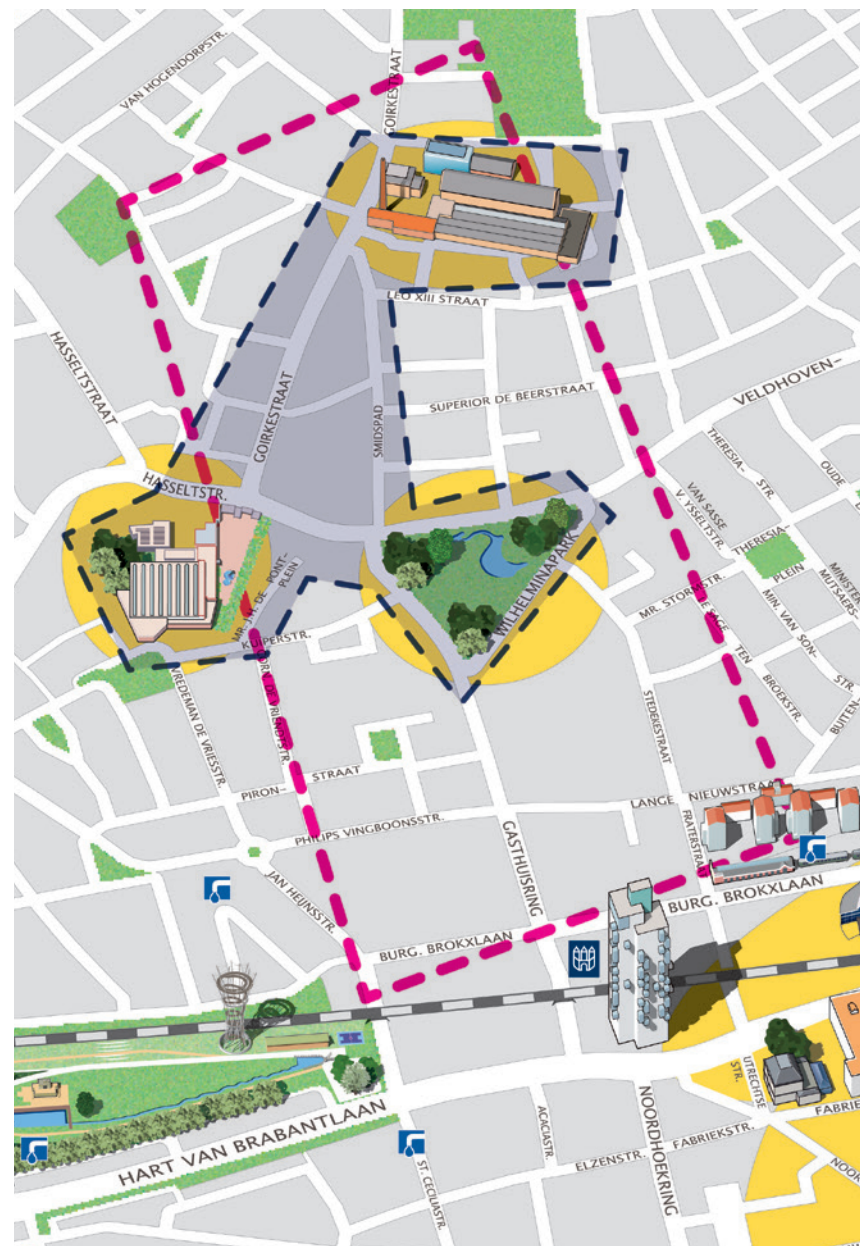
Op 27 maart 2020 is de ontwerpgebiedsagenda vastgesteld door het college. Hierin staan de ambities voor de doorontwikkeling van het Museumkwartier. De ontwerpgebiedsagenda biedt richtingen en schetst kansen voor de verdere versterking van dit gebied. Samen met partners werken we dit uit in (actie)plannen. Het college heeft de raad (12 februari 2021) geïnformeerd over deze aanpak (samen met de stand van zaken van het project haalbaarheidsonderzoek Mommerskwartier). In deze notitie benoemen we de opgaven, acties en stappen om het gebied te verbeteren.

Wat is onze ambitie voor het gebied?

De ambitie is om het Museumkwartier aantrekkelijker te maken voor zowel creatief ondernemerschap (makers) als bewoners en bezoekers in een bijzonder cultuur-historisch waardevolle omgeving.

En hoe werken we aan de gebiedsagenda?

Met het publiceren van de ontwerpgebiedsagenda zijn ondernemers en bewoners in het gebied al uitgenodigd om bij te dragen aan de doorontwikkeling van het Museumkwartier. Vanuit de gemeente verwachten we dat er vanuit het gebied en de stad initiatieven ontstaan. Deze initiatieven ondersteunen wij waar mogelijk. In dit document staan de acties voor de komende periode. We richten ons vooral op de acties/activiteiten die kunnen bijdragen aan de beoogde doorontwikkeling van het gebied Museumkwartier.

Beleidskaders die aanleiding geven aan de Agenda Museumkwartier

Ter uitvoering van het bestuursakkoord, binnenstadvisie Tilburg Next en het Cultuurplan werken wij aan de verbetering van de fysieke inrichting in het Museumkwartier en aan de versterking van verbindingen met de Spoorzone/binnenstad.

Visie op de Binnenstad van de 21e eeuw

Hierin is het Museumkwartier aangemerkt als cultureel kerngebied.

Bestuursakkoord 2018 - 2022

Hierin is opgenomen om een ruimtelijke verkenning te starten naar een betere verbinding tussen het Museumkwartier en de Spoorzone/binnenstad.

Programmabegroting 2019

Hierin staat dat het culturele klimaat in de stad en in de Spoorzone en Museumkwartier wordt versterkt. Het Drögepand wordt specifiek genoemd.

Cultuurplan Tilburg 2017 - 2020

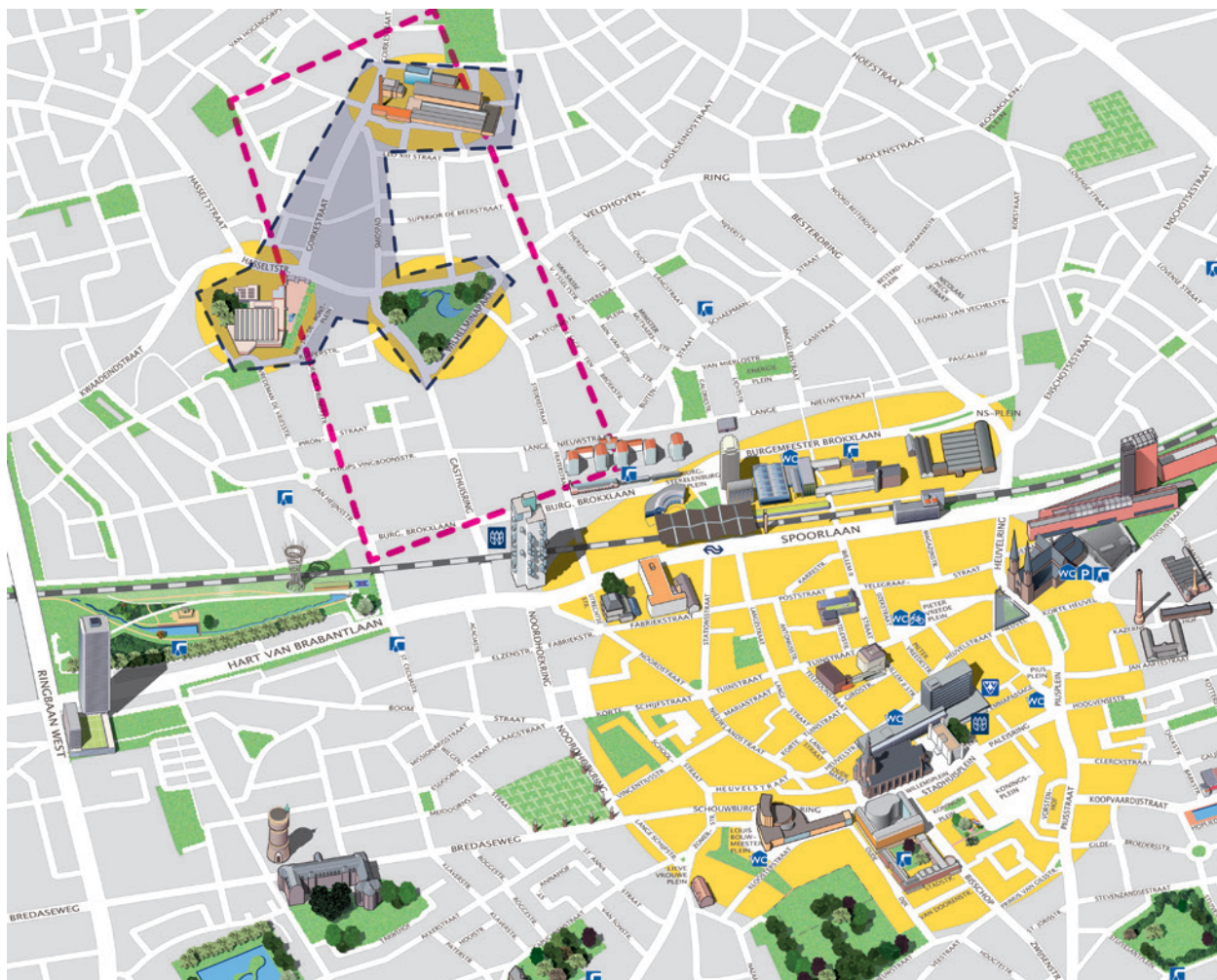
Versterking van het Museumkwartier is een van beleidsdoelen uit het Cultuurplan 2017 - 2020. “Het stedelijk gebied waarin TextielMuseum, Museum De Pont en PARK liggen vraagt om versterking door ontwikkeling. Het gebied heeft kwaliteiten, die door onderlinge verbinding en door verbinding met de stad, kansen bieden op economische, culturele en infrastructurele meerwaarde voor Tilburg. Een studie naar ontwikkelopties voor het Museumkwartier is gericht op de versterking van en de relatie tussen de iconen en parels in dit gebied. Een eerste stap in die opgave is mogelijk de ontwikkeling van het monumentale Dröge-pand naast het TextielMuseum. Het door het TextielMuseum opgestelde Bidbook vormt hiervoor een basis.”

Cultuurplan Tilburg 2021-2024 CULTUUR RAAKT ONS

Dit gebied ligt op een steenworp afstand van de binnenstad. Het is een belangrijk stedelijk gebied dat cultuur en creativiteit ademt. Met twee topmusea: het TextielMuseum en De Pont, creatieve ondernemers, ateliers en kunst in de openbare ruimte. In het Museumkwartier verbinden we de historie van Tilburg als textielstad met de culturele en innovatieve kracht van de hedendaagse makers. Dit stedelijke gebied vraagt om versterking door ontwikkeling. Het gebied heeft kwaliteiten die, door onderlinge verbinding en door verbinding met de binnenstad, kansen bieden op economische, culturele en infrastructurele meerwaarde voor heel Tilburg. Het doel is versterking van het gebied en meer verbinding via aantrekkelijke routes tussen Museumkwartier, Spoorzone, de Binnenstad en de Piushaven. Het zichtbaar maken van kunst en cultuur is een van de tools die daarvoor wordt ingezet.

DOELSTELLINGEN EN WERKGEBIEDEN

De herinrichting van het gebied moet bijdragen aan een goede en logische verbinding met de Spoorzone en de binnenstad voor zowel bezoekers als inwoners. Dat draagt bij aan een schoner, groener Tilburg inclusief culturele en economische ambities. *“Tilburg heeft inmiddels steeds meer fijne plekken om te wonen, te werken en te verblijven. Denk bijvoorbeeld aan de Puihaven en de Spoorzone, waar met behoud van industrieel erfgoed, nieuwe levendigheid ontstaat. Maar we zijn nog lang niet klaar: Met de ontwikkeling van het Museumkwartier volgt wederom een bijdrage in het geheel van een bruisende stad. Waar mensen graag willen wonen en werken en waar innovatieve bedrijven een ideale plek zien om zich te vestigen”* (citaat persbericht n.a.v. vaststellen ontwerpgebiedsagenda).

Wat zou specifiek verbeterd moeten worden in het gebied?

In de afgelopen maanden hebben we de focus gelegd op het haalbaarheidsonderzoek Mommerskwartier (TextielMuseum en het Dröge pand). Daarnaast zijn de stakeholders in kaart gebracht, de contacten aangehaald met (mogelijke) partners in het gebied en is aangescherpt op welke manier we effectief kunnen werken aan andere opgaven binnen het Museumkwartier. In lijn met de ontwerp-gebiedsagenda en zoals benoemd in de recente informatienota (12 feb 2021) werken we aan de doorontwikkeling van het gebied aan de hand van de volgende werkgebieden en de daaraan gekoppelde doelstellingen:

- **CREATIEF ONDERNEMERSCHAP:** Het gebied als zone voor creatief ondernemerschap versterken
- **ROUTES EN VERBINDINGEN** - De verbindingen van beide musea met de Spoorzone/Binnenstad verbeteren
- **VERBLIJFSKWALITEIT** - De aantrekkelijkheid als woon-, werk- en verblijfsgebied vergroten, met o.a. mogelijkheden voor passende detailhandel en horeca
- **HERKENBAAR EN ZICHTBAAR:** De herkenbaarheid aanscherpen en de zichtbaarheid van het gebied en het creatieve ondernemerschap vergroten.

NADERE TOELICHTING WERKGEBIEDEN

“Tilburg is een stad van makers. Het Museumkwartier vormt het hart van ons textielverleden. In het Museumkwartier verbinden we de historie van Tilburg als textielstad met de culturele en innovatieve kracht van de hedendaagse makers. Makers geven profiel aan het gebied. Waarbij de musea belangrijke ankers zijn voor het gebied en ontwikkelperspectief bieden aan makers. In het TextielMuseum gaan historie, productie en eigentijds design hand in hand. Tilburg heeft met De Pont een privaat museum voor hedendaagse kunst met nationale en internationale faam. Beide musea zijn gehuisvest in fabriekscomplexen die herinneren aan het textielverleden van Tilburg.” (citaat uit Ontwerpgebiedsagenda).

Het beeld dat het gebied een redelijk sterk creatief profiel heeft wordt door de cijfers bevestigd. Op basis van ons register van ondernemingen is het duidelijk dat de creatieve sector goed vertegenwoordigd is in het Museumkwartier (zie tabel rechts: Creatief sector in het Museumkwartier). Met uitzondering van een paar uitschieters, is de rijkdom aan creatief ondernemerschap nu weinig zichtbaar. In dit verband zien we kansen binnen het gebied, die positief kunnen uitwerken voor de profilering en het karakter van het gebied en de ontwikkeling van nieuwe culturele en economische activiteiten.

Naast de creatieve sector, zijn er in het gebied ondernemingen in verschillende sectoren, zoals zakelijke dienstverlening, detailhandel en gezondheid- en welzijnzorg. Dit benadrukt de diversiteit en dynamiek van het gebied. We verliezen deze ondernemingen niet uit het oog, maar willen het gebied vooral laten floreren als werkgebied door ruimte te geven aan de creatieve en maakindustrie, die dynamiek brengt en jong talent aantrekt.

Vanuit onze huidige visie op het gebied is een tweetal locaties in beeld voor de doorontwikkeling van cultureel/creatief ondernemerschap.

- pand Dröge (onderdeel haalbaarheidsonderzoek Mommerskwartier) (Besluitvorming voorzien in de loop van 2021).
- Wilhelminapark 6 (politiebureau): mogelijk herontwikkeling naar centrum voor creatie en ondernemerschap (nota in voorbereiding).

De doorontwikkelingsmogelijkheden in culturele en economische zin moeten nog aangescherpt worden. Dit is nodig om een beter beeld te krijgen van wat de (economische) mogelijkheden zijn in het gebied, maar ook of planologische of andere maatregelen nodig zijn om de gewenste ontwikkelingen te faciliteren/te realiseren. Met het doel de economische en creatieve activiteiten te versterken, wordt in beeld gebracht welke kansen er zijn om de economie, dynamiek en aantrekkelijkheid in het gebied te versterken. Dit wordt gedaan in gesprek met culturele partners en ondernemers in het gebied.

“Werken in de stad is cool en keihard nodig”
(Winy Maas, ROM, dec 2020).

Tabel Creatief sector in het Museumkwartier

kern MUSEUMKWARTIER	2019	
Topsector creatieve industrie	banen	vestiging
Overige	443	159
Topsector Creatieve Industrie	238 (35%)	62 (28%)
Totaal	681	221

Bron: Bedrijvenregister Tilburg 2019

De gemeente is gestart met de herinrichting van een aantal straten binnen het gebied. Daarmee heeft de kwaliteit van de openbare ruimte een impuls gekregen. Op termijn willen we de Goirkestraat ook een kwaliteitsimpuls geven passend bij het karakter van deze historische straat. Binnen de driehoek van de Pont, het TextielMuseum en het Wilhelminapark vormen de Goirkestraat en het Smidspad twee bijzondere verbindingen. De Goirkestraat is een beschermd stadsgezicht. Historische en nieuwe bebouwing wisselen elkaar af. In de omgeving van het TextielMuseum lijken de statige stadsvilla's, die ooit dienst deden als fabrikantenwoning, zich van het straatbeeld te hebben afgewend. Ze verdienen meer présence, net als het museum zelf, waardoor ze een geweldige kwaliteitsinjectie kunnen bieden aan de beleving van deze omgeving. Zeker wanneer dit samengaat met een herwaardering van de Goirkestraat als verblijfsgebied. Het Smidspad was in een ver verleden dé winkelstraat van Tilburg en verdient het om een nieuwe glorie tegemoet te gaan. Als een aantrekkelijke loper tussen het TextielMuseum, het Wilhelminapark en De Pont museum.

Er zijn meerdere routes om het gebied en de culturele instellingen te bereiken. Het is onze ambitie om de route vanaf de Spoorzone en de binnenstad naar het Museumkwartier aantrekkelijker te maken. Fijne voetgangersgebieden en routes stimuleren wandelen en maken het gebied en de stad aantrekkelijker voor toeristen. Om te zorgen voor een prettige en gezonde leefomgeving willen we dat de publieke ruimte langs de routes goed is ingericht en dat de straten, het groen, de verlichting en de gebouwen op elkaar aansluiten en het karakter van het gebied versterken. We stellen voor om in eerste instantie de aandacht te richten op de belangrijkste/meest logische routes door het Museumkwartier.

We constateren dat een integrale aanpassing van de straten, waarbij de voetganger meer ruimte krijgt, wenselijk is voor de primaire routes. Echter voor delen van deze routes zal het niet mogelijk zijn om op de korte termijn grote fysieke aanpassingen te realiseren. We zien wel andere mogelijkheden om ook op korte termijn de routes aangenamer te maken en de weg naar en in het Museumkwartier beter aan te duiden.

We concluderen dat de primaire routes, die aandacht verdienen om de aantrekkelijkheid in het Museumkwartier te versterken zijn:

- **Primair (stedelijk): Goirkestraat-Gasthuisring**
- **Secundair (gemoedelijk): Fraterstraat- Stedekestraat-Smidspad**

Om de routes en het gebied op recreatief vlak en als wandel- en fietsroute leuker te maken wordt aan de volgende aspecten gewerkt:

- Aantrekkelijke geleiding, door herstel en verbetering van oude gevels;
- Meer groen in het straatbeeld, zoals geveltuintjes, groene gevels en of meer bomen;
- Ruimte voor (kleine) verrassingen, zoals een winkeltje, galerie of kunstwerk;
- Gure en met onkruid overwoekerde plekken saneren;
- Goede informatie beschikbaar te stellen over de routes en hetgeen te zien is langs de routes (in app, op routekaart, online op website VVV, CuPuDo, etc.) en een betere bewegwijzering voor de bijzondere instellingen/plekken in het gebied.

We stellen voor om de routes te verbeteren en dat samen met eigenaren en partners in het gebied in beeld wordt gebracht wat passende maatregelen zijn.

Kansen die zich voordoen voor alternatieve routes, die de rijkdom, diversiteit, doorlaatbaarheid, en cultuurhistorie zichtbaar maken, willen we faciliteren. Bij bouwplannen van particulieren worden waar mogelijk kansen benut voor het toevoegen van interessante plekken, rekening houdend met de specifieke mogelijkheden binnen de beoogde transformaties (meer hierover onder het werkgebied “Verblijfskwaliteit”).

De creatieve en culturele identiteit van het Museumkwartier zien we ook terug in de openbare ruimte. Tilburg heeft een historie met kunst in de openbare ruimte en het betrekken van inwoners daarbij. In de afgelopen jaren is dat beleid CuPuDo genoemd: 'Cultuur in het Publieke Domein'. Dat richt zich op kunstwerken en creatieve ingrepen in de openbare ruimte, plekgedichten of artistieke aanpakken van onderdoorgangen en tunnels. Kunst levert een belangrijke bijdrage aan de identiteit van de stad, aan bijzondere plekken in het gebied en aan verbindingroutes. Het definieert plaatsen waarmee onze gemeenschap is verbonden. We betrekken cultuurmakers bij de realisatie van kunst in de openbare ruimte. Partners kunnen programmeren in het gebied. Hiermee dragen we bij aan de ontwikkeling van de creatieve sector en aan het Museumkwartier als een aantrekkelijk verblijfsgebied.

Kunst in de openbare ruimte versterkt het aanzien en de kwaliteit van de stedelijke ruimte, doordat kunst uitdrukking kan geven aan de identiteit van Tilburg en locaties definieert waarmee inwoners zich verbonden voelen. Voor het Museumkwartier geldt dat het ook een manier is om het gebied voor bezoekers aantrekkelijker te maken en bij te dragen aan de profilering van het gebied en het merk van de stad (City Marketing). Met De Pont en het TextielMuseum huisvest het Museumkwartier immers twee musea met een internationale reputatie. Bovendien telt het gebied meerdere tentoonstellingsruimtes, ateliers en creatieve ondernemingen. En op een aantal plekken zijn al kunstwerken in de openbare ruimte aanwezig.

Kunst kan zich op verschillende manieren manifesteren in de openbare ruimte. Denk aan tijdelijke kunstwerken; of (immaterieel) werk in de vorm van performances, interventies, lezingen, wandelingen, of kunstwerken met een immaterieel karakter, die gebruik maken van attributen of worden vastgelegd met fotografie/film. Dit zijn allemaal vormen van kunst die welkom zijn in het Museumkwartier ter aanvulling op de aanwezige kunstwerken. In de afgelopen jaren zijn er diverse activiteiten in het gebied georganiseerd en we verwachten dat deze initiatieven blijven doorgaan. Echter, de kunstwerken in de vorm van materiele objecten in blijvende vorm, zoals installatie of sculptuur, vragen in het algemeen het meeste voorbereidende werk en nazorg vanwege het blijvend karakter.

Voor de uitvoering van het gemeentelijk beleid ten aanzien van Cultuur in het publieke domein (CuPuDo) is een "Stadslab" in het leven geroepen. In 2021 wordt dit Stadslab ondergebracht in een zelfstandige organisatie (rechtspersoon) en de opdracht nader gespecificeerd.

In de uitwerkingsopgaven met betrekking tot de openbare ruimte zal dan onderzocht worden op welke manier kunst een plek kan krijgen.

Bijzondere kunstwerken, zoals bijvoorbeeld "Sky Mirror", van Anish Kapoor" (zie foto hieronder) op markante locaties, zoals in het Wilhelminapark en bij het Textiel Museum en/of op de doorgangswegen als de Goirkestraat en het Smidspad, kunnen de identiteit en leefbaarheid van het gebied versterken. Hierbij past ook de ambitie om de verbindingroutes tussen het Museumkwartier en de Spoorzone aantrekkelijker te maken door middel van kunst. Afhankelijk van de te kiezen locaties en het soort opdracht kan de realisatie van een kunstproject in de openbare ruimte bijdragen aan het bereiken van een groot en breed publiek voor cultuur of een nieuwe blik werpen op maatschappelijke vraagstukken, de sociale cohesie versterken en bijdragen aan veiligheid.

Sky Mirror van Anish Kapoor

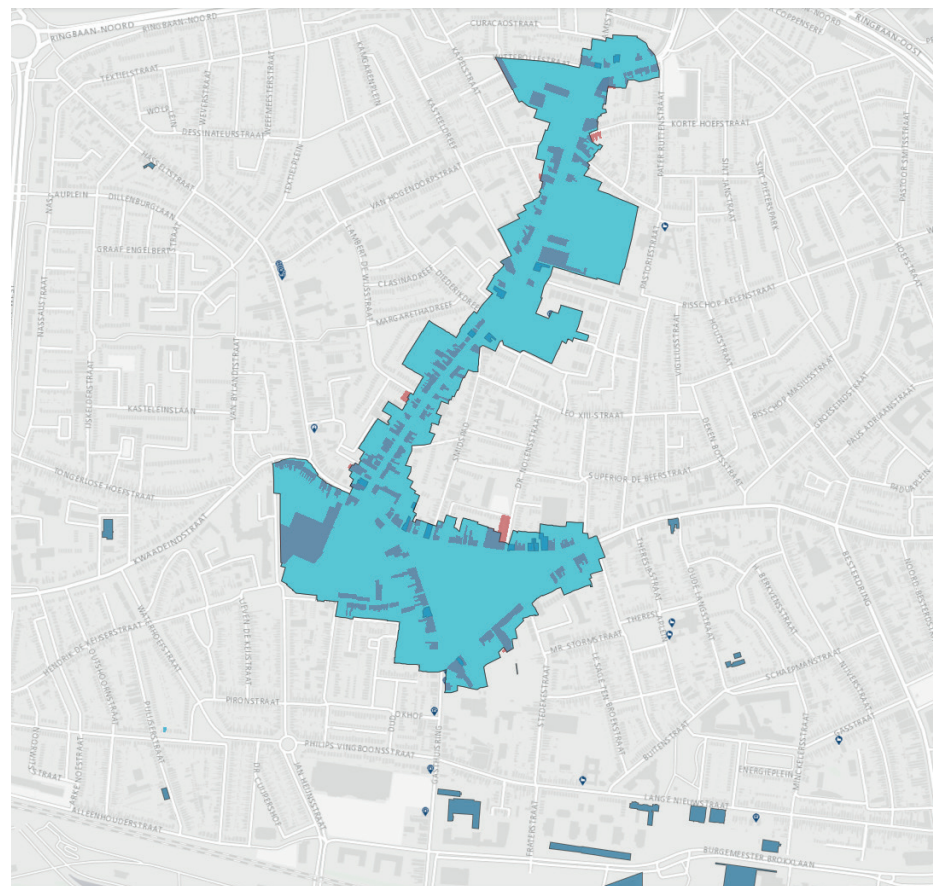
Tilburg is gevormd door het textiel verleden. Verspreid door de stad liggen nog altijd de stille getuigen van deze geschiedenis: de voormalige fabrieksgebouwen waar generaties Tilburgers hun brood verdienden. Dit verhaal ligt stevig verankerd in het collectieve geheugen van de gemeenschap. Dit verleden maakt deel uit van de identiteit van een stad van makers en doeners. De verhalen van inwoners, achter de gevels van de panden, kunnen we samen met hen meer tot leven brengen. Goirkestraat en Wilhelminapark vormen samen een van rijkswege beschermd stadsgezicht. We gaan zorgvuldig en toekomstgericht om met dit historisch erfgoed. Een gebiedsontwikkeling van het Museumkwartier nodigt uit om het verhaal van Tilburg van het verleden tot het heden te vertellen en nieuwe toekomst te bieden.

Het gebied kent een rijke geschiedenis. Door meer bekendheid te geven aan de verhalen, geschiedenis en aanwezige waarden, krijgt het gebied meer waardering met positief effect voor de aantrekkelijkheid. Bij transformatie van historische locaties en/of bij ingrepen in de openbare ruimte wordt gekeken hoe de geschiedenis van het gebied zichtbaar kan blijven en/of hoe cultuurhistorie in het ontwerp geïntegreerd kan worden.

Het gebied en de vele monumenten komen al regelmatig in beeld bijvoorbeeld tijdens de Monumentendag. Het gebied is ook opgenomen in de cultuur-fietsroute, die door de VVV wordt aangeboden. Een aantal locaties is opgenomen in de route [ARTWALKS](#); een verhalenroute, die op een creatieve manier een aantal locaties in het gebied presenteert.

We zien meer kansen om de geschiedenis en bijzondere verhalen in het gebied nog beter zichtbaar te maken en te laten bijdragen aan het recreatieve en culturele aanbod. We denken bijvoorbeeld aan culturele -historische routes en evenementen, of een boekje of applicatie(app) met de verschillende routes door het gebied, dat door de VVV/of Leisure ondernemers wordt aangeboden. Conferences in een lokaal café en/of musea kunnen bijdragen aan de kennis en waardering voor het gebied. We moedigen dergelijke initiatieven aan en kijken, als nodig, of de gemeente een initiatief kan ondersteunen. De gemeente heeft echter geen trekkersrol voor dergelijke initiatieven en ziet graag dat partners in de stad, ondernemers en/of bewoners, zelf initiatieven ontwikkelen.

Een voorbeeld dat hierbij past is [TEXTILIUM FUTURA/TEXTOUR](#) een evenement en route om de textiel- industrie en routes in Tilburg onder de aandacht te brengen. In deze route is het TextielMuseum als een van de te bezoeken locaties aangeduid. Bij de actualisatie van het thema ruimtelijk erfgoed in een uitvoeringsprogramma van het Cultuurplan zal ook refereren naar het Museumkwartier.

Rijksbeschermd Stadsgezicht, in het donker de monumenten aangegeven.

We willen dat inwoners of bezoekers van Tilburg, jong en oud, zich uitgenodigd voelen naar het gebied te komen, daar te dwalen en verblijven. Voor het Museumkwartier is een evenwicht van functies van belang: van kwalitatieve horeca en verblijf, tot werkplaatsen voor makers en woonruimte.

Onder het werkgebied “Routes en verbindingen” ligt het accent op de verbetering van routes en het thema “Creatief ondernemerschap” richt zich op het meer zichtbaar maken van de ondernemers/creëren van kansen. Maar we willen dat het gebied nog aantrekkelijker wordt om te wonen, werken en verblijven. Onder het thema “Aantrekkelijk (verblijfs) gebied” wordt gewerkt aan de verbetering van het fysieke domein en het faciliteren van passende functies/ontwikkelingen. Met betrekking tot de ontwikkeling van (vastgoed) locaties vragen we voldoende aandacht voor een aantal aspecten.

Stedenbouw (cultuurhistorie en klimaatadaptatie)

Omdat het Museumkwartier een bijzonder cultuurhistorisch karakter heeft, blijft het van belang dat nieuwe ontwikkelingen zich voegen aan de waardevolle stedenbouwkundige weefsel en bouwkundige kenmerken. In dit verband zullen ontwikkelingen in het gebied vaak een redelijk kleinschalig karakter hebben. Toch doen zich bij elke transformatie kansen voor om woon- en/of verblijfskwaliteit toe te voegen. De thema’s cultuur(historie) en klimaatadaptatie (voorkomen van hittestress en wateroverlast) zullen hierin bepalend zijn.

Meer functies voor gastvrijheid (kwaliteit en beleving)

We staan open voor initiatieven die bijdragen aan het cultureel economisch profiel van het gebied. De specifieke condities zullen uitgewerkt worden in afstemming met het economisch beleid en/of actualisatie hiervan. Detailhandel is al grotendeels mogelijk binnen de vigerende planologische bestemming (gemengd), maar de doorontwikkeling hiervan, in het bijzonder van creatieve/lokale producten, kan helpen de aantrekkelijkheid te vergroten. Ten aanzien van mogelijkheden voor horecafuncties, zijn de mogelijkheden nu beperkt. In 2021 wordt het horecabeleid geactualiseerd en het Museumkwartier in een nieuw licht gezien.

Behoud van ruimte voor ondernemers/makers

Vanwege de grote vraag naar woonruimte en omdat woonfuncties financieel interessanter zijn dan ruimte voor (creatieve) ondernemers, is er risico dat werkruimte verdwijnt. We zien het als een opgave om ruimte voor creatieve ondernemers te behouden waar mogelijk uit te breiden. Daarom worden bij initiatieven kansen benut om de (creatief) onderne-

merschap in het gebied te houden. Bij herbestemmingen zal gekeken worden in hoeverre inpassing van werkruimte te realiseren is. Bij zowel het Dröge-pand als Wilhelminapark 6 wordt specifiek gekeken naar mogelijkheden om cultureel/creatief ondernemerschap een plek te geven.

Meer woningen helpt de dynamiek te versterken

De ontwikkeling van woningbouw is tot nu toe niet benoemd als opgave voor het Museumkwartier. Woningbouw in dit gebied draagt bij aan een aantrekkelijke stad en kan ook een bijdrage leveren aan het op peil houden en waar mogelijk versterken van het voorzieningsniveau in het gebied. Wonen is dus een integraal onderdeel van de ontwikkeling van het Museumkwartier. Het gebied is interessant voor groepen die hechten aan een dynamische (creatieve) stedelijke woonomgeving. Uitgangspunt voor intensivering is MIX-USE.

“We voegen passende woningen toe op passende plekken”

(Uit Verstedelijkingsakkoord Breda-Tilburg)

Bereikbaarheid medebepalend voor ontwikkelkansen

Het gebied trekt vanwege de twee musea een groot aantal bezoekers, ook van buiten de stad. We willen nieuwe kansen voor ontwikkeling benutten op een manier die comfort biedt aan de museabezoekers, maar ook de aantrekkelijkheid van het gebied waarborgt en ruimte biedt voor ontwikkeling. Een integrale mobiliteitsaanpak is gewenst om de doelstellingen te bereiken en moet nader uitgewerkt worden.

“Door versterking van de recreatiemogelijkheden blijven we aantrekkelijk voor bezoekers. Zo vergroten we de economische slagkracht en versterken we het vestigingsklimaat.”

(Uit Verstedelijkingsakkoord Breda-Tilburg)

MUSEUMKWARTIER ZICHTBAAR EN HERKENBAAR

De naam Museumkwartier verwijst naar de aanwezigheid van twee prominente museale instellingen en een aantal culturele aanbieders. De naam is gekozen in overleg met partners in het gebied en helpt om het gebied in de stad te onderscheiden. Voor de korte termijn blijven we deze naam gebruiken.

De naam Museumkwartier wordt gebruikt zowel op de internetpagina van de gemeente, als in andere externe kanalen. Inmiddels is het Museumkwartier zichtbaar op de pagina “Ticket to Tilburg” (platform van Marketing Tilburg voor bewoners en bezoekers, zie foto verbeelding pagina Tickets to Tilburg) en we willen dat het gebied ook via de VVV en andere pagina’s met aandacht voor de culturele/leisure-agenda van de stad zichtbaar is. We constateren dat de naam Museumkwartier vanuit marketingtechnisch oogpunt wellicht anders zou worden. Als het doel is om het gebied op nationaal en/of internationaal niveau beter te positioneren zou de naamkeuze en profilering specifiekier uitgewerkt moeten worden. De uitwerking van het cultureel-economisch ontwikkelprofiel zal mede bepalend zijn voor hoe het gebied geprofileerd gaat worden. Vooralsnog blijven we uitgaan van de naam Museumkwartier.

Aan de communicatie over het gebied werken we in de komende periode door. Allereerst moeten er gesprekken met stakeholders (waaronder bewoners, cultuurinstellingen en ondernemers) plaatsvinden om input op te halen voor de gebiedsagenda.

Hoe gaan we dat doen?

- Stakeholdersanalyse (beschikbaar)
- Internetpagina tilburg.nl/museumkwartier: hierin staan de belangrijkste punten van de uitwerking van de ontwerp-gebiedsagenda en waar we reactie op willen krijgen; (gepubliceerd)
- Mailadres is aangemaakt en gepubliceerd via de internetpagina. Aanbevelingen voor en vanuit het gebied kunnen aangegeven worden via mail: museumkwartier@tilburg.nl
- Op gemeentepagina komt oproep om te reageren (let op dit is dan Tilburg-breed) en via social media oproepen om te reageren op de ontwerp-gebiedsagenda.

- Een informatieavond met de wijkrazen wordt georganiseerd (in voorbereiding)
- Organiseren van een spreekuur zodat stakeholders online vragen kunnen stellen. Dit is afhankelijk van de reacties op internetpagina, die recentelijk online is gegaan.
- Wandeling door het gebied organiseren om waarden en bijzonderheden in het gebied onder de aandacht te brengen, beoogde uitwerking gebiedsagenda toe te lichten en input op te halen.
- Marketing Tilburg verder inzetten om het gebied te promoten en input te krijgen (let op, dit is dan Tilburg-breed)
- Via Ticket to Tilburg link leggen tussen “Stad van Makers” en het “Museumkwartier”, waardoor de creativiteit in het gebied beter zichtbaar wordt.

TABEE TILBURG!

DEELOGAVEN (PRIORITAIR)

PRIMAIRE OPGAVEN

We zien een aantal opgaven die primair onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen. Als we kansen in het gebied willen benutten en verbeteringen willen zien, moeten deze opgaven nader uitgewerkt en opgepakt worden.

De primaire opgaven voor de gemeente:

1. Aanscherping economisch-cultureel perspectief van het Museumkwartier (Leisure en Creativiteit)

2. Doorontwikkeling Mommerskwartier (lopend project)

3. Wilhelminapark: betekenis en kansen in het Museumkwartier

4. Verbetering routes

5. Visie op mobiliteit en parkeren

6. Onderzoek mogelijkheid aankoop Wilhelminapark 6

7. Kansen voor (vastgoed)ontwikkeling

Deze primaire opgaven worden in de komende pagina's nader gedetailleerd.

Andere acties/maatregelen (geen projectaanpak) Naast de primaire opgaven wordt ook een pakket aan acties ontwikkeld om de verbetering van het gebied te ondersteunen/te stimuleren:

- Cultuureducatie in het gebied activeren: Een locatie zoals Goretti of Dröge biedt huisvesting aan kunstenaars. Het doel is dat op deze locaties ook meer aanbod wordt ontwikkeld van activiteiten, die bijdragen aan de levendigheid van het Museumkwartier en karakter als gebied waar kunst/cultuur een prominente plek heeft.

- Eigenaren binnen het gebied van het beschermd stadsgezicht actief informeren over de tijdelijke [subsidie voor gevelverbetering](#) (loopt t/m 2022).
- Bewoners informeren over de subsidiemogelijkheden voor [geveltuintjes](#) en [groene gevels](#).
- Informatie over cultuurhistorische waarden en verhalen wordt gebundeld als basis voor activiteiten rondom dit thema in het gebied.
- Werksessie Vastgoed en Makers en manieren om ondernemers makers te stimuleren en benoemen met als doel om van elkaar te leren en meer duurzame huisvesting te realiseren voor culturele ondernemers.

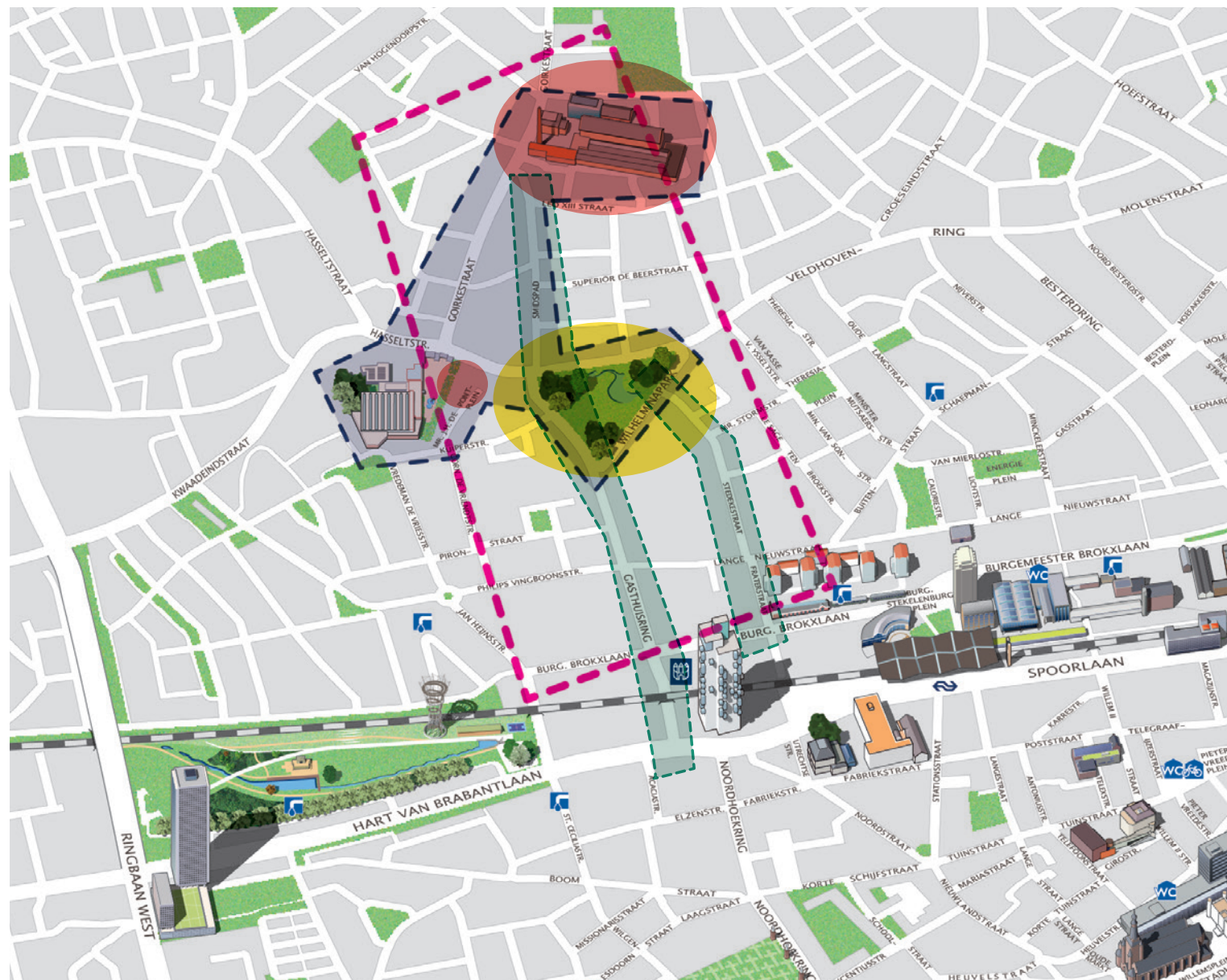
Initiatieven

De verwachting is dat vanuit het gebied zelf ook initiatieven ontstaan, die aan de doelstellingen voor het Museumkwartier bijdragen. Deze initiatieven worden aangemoedigd en daar waar nodig/mogelijk zullen deze worden ondersteund. Initiatieven worden behandeld via de reguliere kanalen binnen de gemeente in overleg met het team voor het Museumkwartier.

Geen apart fonds voor het Museumkwartier

De mogelijkheid voor de inrichting van een Fonds voor het Museumkwartier om (bouw) initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan de ontwikkeling van het gebied (buiten de inzet van de reserve bovenwijken) is globaal onderzocht. Het gebied is geen grootschalig ontwikkelgebied en de initiatieven zijn in het algemeen klein in verhouding tot de opgaven, die er zijn om een significante verbetering te realiseren. Op dit moment vindt er ideevorming plaats voor de instelling van een stadsbreed 'stedelijk ontwikkelingsfonds'. Dat zou ook ingezet kunnen worden die voor investeringen die wenselijk zijn, maar niet door de markt worden opgepakt.

PRIMAIRE OPGAVEN

- Museumkwartier
- Kerngebied
- Wilhelminapark e.o.
- Routes
- Vastgoed gemeente

DEELOPGAVE 1. AANSCHERPING ECONOMISCH - CULTUREEL PERSPECTIEF

Dit betreft het in beeld brengen van kansen, die in het gebied aanwezig zijn voor de ontwikkeling van nieuwe activiteiten, die kunnen bijdragen aan zowel de economische ontwikkeling als de verblijfskwaliteit.

Aanleiding

De noodzaak om beter in beeld te krijgen welke kenmerken het karakter van het gebied bepalen en welke kansen er zijn voor de programmatische ontwikkeling van het gebied. Het gaat hier om het toetsen van de huidige en gewenste identiteit en de juiste ambitie voor de komende jaren te bepalen.

Het thema “moderne ambachtelijkheid” wordt gezien als een denkbaar profilerings-thema voor het gebied, even als een thema die de doorontwikkeling van functies die bijdragen aan de onderscheidbaarheid en aantrekkelijkheid.

Einddoel

Het economisch-cultureel gebiedsprofiel van het Museumkwartier wordt vastgesteld en geoptimaliseerd voor zowel een betere sturing van de initiatieven, als ondersteuning voor de ontwikkeling en promotie van het gebied. Het is daarbij interessant om te bekijken hoe het gebiedsprofiel zich verhoudt tot andere gebieden in de stad, zoals de Spoorzone, Piushaven etc.

Middels een kansenkaart wordt verkend welke nieuwe kansen er zijn om het gebied nog aantrekkelijker te maken voor een bezoek aan Tilburg.

Uitdaging

De doorontwikkeling van het gebied ligt niet alleen in handen van de gemeente. Het is van belang dat tijdens dit traject bewustwording ontstaat over de rollen die partijen in het gebied kunnen en of willen vervullen.

Er is nog geen georganiseerde vertegenwoordiging van ondernemers in het gebied.

Kerngebied Museumkwartier en Sterlocaties

Wij zijn ons zeer bewust van de grote waarde van het gebied en de musea voor de stad.

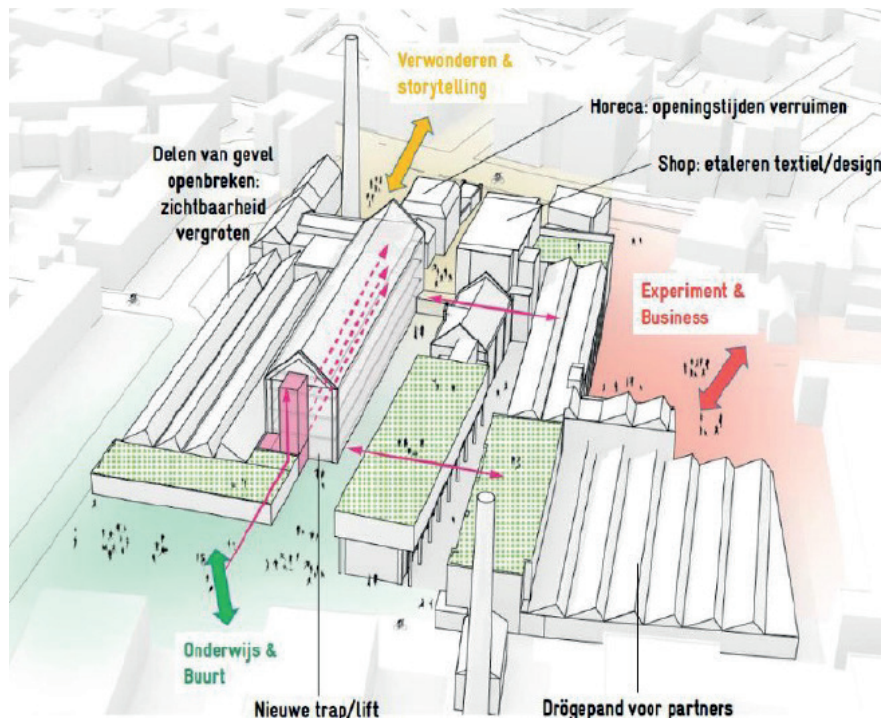
DE PONT: In het De Pont museum vind je hedendaagse kunst in een industriële setting van een voormalige wolfabriek. Het museum van internationale allure is klaar voor de toekomst.

TextielMuseum: Verleden en toekomst van Textiel, sterk verbonden met de geschiedenis van Tilburg.

Wilhelminapark: Groen hart van het gebied.

DEELOPGAVE 2. MOMMERSKWARTIER VERNIEUWING TEXTIEL MUSEUM EN HERBESTEMMING VAN HET DRÖGEPAND

Het TextielMuseum bereidt zich voor een volgende ontwikkelfase. De toekomstplannen richten zich op het doorontwikkelen naar een museum waar Tilburg als stad van makers laat zien hoe hedendaags vakmanschap in de snel veranderende wereld van textiel vorm krijgt. Dit uit zich onder meer in een andere en flexibele programmering, waarbinnen circulariteit en innovatie belangrijke thema's zijn. Het museum wil een breder publiek betrekken bij haar activiteiten en de openbare ruimte meer openstellen voor de wijk. In samenwerking met partners worden effectieve verbindingen tot stand gebracht met makers, bedrijven, onderwijs, wijkbewoners en publiek, voor de creatie van een betekenisvolle plek.

ONDERZOEK VERNIEUWING TEXTIELMUSEUM

Met de huidige plannen voor het TextielMuseum ontstaan mogelijkheden voor versterking van de expositieruimte, het TextielLab en voor het oplossen van de huidige problematiek voor het opslaan van delen van de museumcollectie (depot). Wij willen het TextielMuseum actief ondersteunen bij het haalbaarheidsonderzoek.

ONDERZOEK INVULLING VAN HET DRÖGEPAND

Het Drögepand, gelegen naast het TextielMuseum, biedt kansen voor samenwerking met het TextielLab, op een manier dat de identiteit van het Museumkwartier versterkt. De gemeente en het TextielMuseum onderzoeken met private partijen en de provincie of het pand gerenoveerd en ontwikkeld kan worden tot een locatie met maatschappelijke ondernemers en makers, die elkaar versterken in hun bijdrage aan (textiele) circulariteit.

INRICHTING VAN DE OPENBARE RUIMTE

In de haalbaarheidsstudie zijn uitgangspunten benoemd voor de inrichting van de openbare ruimte bij het TextielMuseum. Het meest logisch is om de inrichting van de openbare ruimte pas op te pakken als er meer duidelijkheid is over de ontwikkelplannen in het gebied.

Errol van de Werdt (directeur TextielMuseum): *“Ons plan voor het Drögepand laat zien hoe we niet alleen de historie van Tilburg als textielstad behouden, maar het verborgen erfgoed ook nieuw leven inblazen door hier invulling te geven aan urgente thema's als duurzaamheid, innovatie en (textiele) circulariteit. Een meer passende herbestemming in lijn met de identiteit van het Museumkwartier is volgens ons niet denkbaar.”*

DEELOPGAVE 3. WILHELMINAPARK - BETEKENISVOLLE PLEK IN HET MUSEUMKWARTIER

Betreft de locatie Wilhelminapark inclusief de straten rondom het park, dus tot de gevels van de aangrenzende panden rond het park.

Aanleiding opgave

In het kader van de doorontwikkeling van het Museumkwartier is het van belang om betekenisvolle, gastvrije ruimtes/plekken te hebben in het gebied. Dit maakt de routes aangenamer en vergroot de verblijfskwaliteit. Het Wilhelminapark is een plek met grote potentie voor de realisatie van verschillende doelstellingen voor het gebied. Gelet op zowel het belang van het Wilhelminapark voor de stad en het Museumkwartier, als de noodzaak voor een actualisatie van de inrichting en het beheer, wordt nagedacht over de toekomst van het park.

Einddoel

Vergrote aantrekkelijkheid van het Wilhelminapark en de verblijfskwaliteit in het park en de straten rondom. Dit draagt ook bij aan aangenamere en veilige routes tussen binnenstad en musea.

Uitdaging

Doorontwikkeling van het Wilhelminapark (onderdeel rijksbeschermd stadsgezicht) als een betekenisvolle aantrekkelijke plek in het Museumkwartier, op een wijze die bijdraagt aan de verblijfskwaliteit van de routes en de versterking van de plek als vestigingslocatie.

- Het park wordt al erkend als een bijzondere ruimte in de stad en de buurt, maar ligt als een geïsoleerde eenheid met weinig relaties/zichtbaarheid naar en vanuit de omgeving. Dit kan beter, wel met oog voor cultuurhistorische en ecologische waarden van het park. De randen van het park zijn gekenmerkt door vele bijzondere panden/gevels, maar deze zijn weinig zichtbaar zijn vanuit het park.
- De bereikbaarheid wordt o.a. door de verkeerscirculatie rondom het park (deels nog 50 km/uur) gehinderd. Langzamer verkeer zou beter zijn voor de oversteekbaarheid en verblijfskwaliteit.

DEELOPGAVE 4. VERBETERING ROUTES MUSEUMKWARTIER

Dit betreft de routes vanuit de Burgemeester Brokxlaan tot het Mommerskwartier. Om de reikwijdte te beperken, wordt gewerkt aan de primaire routes: Gasthuisring-Goirkestraat en Stedekestraat-Smidspad.

Aanleiding

De verbetering van de routes tussen de Binnenstad/Spoorzone en de musea is een opgave die al eerder genoemd is in de Visie Binnenstad 21ste eeuw en is een belangrijk onderdeel van de ontwerpgebiedsagenda voor het Museumkwartier.

Einddoel

Aantrekkelijke en duidelijke routes richting musea in het Museumkwartier vanuit Spoorzone-Binnenstad. De verbeteringsmaatregelen zullen in overleg met eigenaren/bewoners geïnventariseerd worden. Aan de hand hiervan worden kosten geraamd en de vervoltopdracht bepaald, met inzicht op de dekking.

Resultaat

Een voorstel om op korte termijn verbeteringen te realiseren. De verbeteringsmaatregelen worden in overleg met eigenaren/bewoners geïnventariseerd. Aan de hand hiervan worden kosten geraamd en de vervoltopdracht bepaald, met inzicht op de dekking.

Uitdaging

Een totale herinrichting is niet direct aan de orde voor de gehele route, we zien wel kansen om de routes aangenamer te maken. Thema's die specifiek uitgewerkt dienen te worden zijn:

- **Koel en Groen:** Inventariseren en toepassen van mogelijke verbeteringsmaatregelen voor het vergroenen van de belangrijkste routes door het Museumkwartier o.a. door middel van beschikbare subsidies
- **Voetganger-/fietsvriendelijk:** Inventarisatie van maatregelen om de routes aantrekkelijk te maken voor langzaam verkeer, in het bijzonder voor voetgangers. Dit in overeenstemming met de uitwerking van de Loopagenda.
- **Kunst in de openbare ruimte:** Dit betreft de uitwerking van de kunstopgave voor het gebied. Gedefinieerd moet worden hoe kunst kan bijdragen aan het aantrekkelijker maken van de routes, het versterken van de identiteit en herkenbaarheid van het gebied/routes en het (be)geleiden van bezoekers

Een deel van de verbeteringen zou met vanuit de gemeente gerealiseerd kunnen worden, echter een aantal verbeteringen zijn afhankelijk van de enthousiasme en medewerking van eigenaren in het gebied. Verbetering van gevels en architectuur dragen ook erbij aantrekkelijke routes. Deze kans brengen we onder de aandacht.

DEELOPGAVE 5. VISIE OP MOBILITEIT EN PARKEREN

Betreft het opstellen van pakket met passende maatregelen ten aanzien van bereikbaarheid zijn nodig om de ambities voor het gebied te kunnen realiseren.

Aanleiding

De noodzaak voor een passende mobiliteitsbenadering, waarbij de bereikbaarheid van het gebied en musea gewaarborgd wordt en ruimte gecreëerd wordt voor nieuwe ontwikkelingen, met behoud van de kwaliteit van de onbebouwde ruimte.

Een aantal aantekeningen alvast:

- Met de beoogde doorontwikkeling van het gebied vindt een intensivering van activiteiten plaats en een toename van het aantal bewoners/gebruikers/bezoekers. Meer parkeerplaatsen realiseren gaat ten koste van de kwaliteit van de openbare ruimte in het cultuurhistorisch waardevol gebied. Er moet naar alternatieve oplossing(en) gezocht worden. Efficiënt ruimtegebruik en innovatieve oplossingen, ook voor parkeren, creëert nieuwe ontwikkelkansen. Slimme aanbiedingen/benadering kunnen bijdragen aan minder autogebruik. Het is echter onbekend, hoe groot het effect van deze maatregelen is.
- Het gebied ontvangt nu al bezoekers van buiten de stad, deels autogebruikers. In het gebied zijn er wel verschillende parkeerterreinen aanwezig, echter deze worden nu niet optimaal gebruikt. Vooral in het weekend zien we kansen voor een beter gebruik van deze faciliteiten. Er komen ook nieuwe parkeervoorzieningen in de Spoorzone, die van betekenis kunnen zijn voor het Museumkwartier.

Einddoel

Een gebied dat goed bereikbaar blijft en toch nog ruimte biedt voor nieuwe ontwikkelingen, zonder dat autogebruik/-aanwezigheid bepalend/dominant wordt.

Uitdaging

In termen van mobiliteit het gebied geschikt te maken voor de toekomst en om nieuwe ontwikkelingen te kunnen accommoderen. Het is hier de vraag in hoeverre bestaande en beoogde centrale parkeervoorzieningen en/of een innovatieve mobiliteitsaanbod een passend antwoord kunnen geven op de bereikbaarheids- en parkeerbehoefte en voldoende ruimte bieden voor nieuwe ontwikkelingen.

DEELOPGAVE 6. AFWEGING AANKOOP WILHELMINAPARK 6

Dit betreft het onderzoek naar de mogelijkheden voor aankoop en inzet van het pand voor de ontwikkeling van een centrum voor creatief ondernemerschap.

Aanleiding

Cultuur en creativiteit worden aangemerkt als kernkwaliteit van de stad en het Museumkwartier. Het is de voedingsbodem en basis voor stedelijkheid en aantrekkelijkheid van het gebied. We onderzoeken in overleg met de eigenaar of we het pand kunnen inzetten ten behoeve van de doorontwikkeling van het Museumkwartier en ontwikkeling van Creatief Ondernemerschap.

Einddoel

De wens is om een plek in het Museumkwartier te realiseren, waar creatief ondernemerschap prominent in beeld komt en ruimte voor ontmoeting tussen kunstenaars/markers en creatieve bedrijven (en/of onderwijs) mogelijk is, wat zou helpen om het gebied bruisender te maken, en faciliteren het tot stand komen van innovatieve en culturele ideeën en activiteiten.

Uitdaging

Het pand is niet van de gemeente, de afweging tot aankoop vraagt om een zorgvuldige afweging, ook met oog op de haalbaarheid en financiële gevolgen.

DEELOPGAVE 7. ANDERE KANSEN VOOR VASTGOEDONTWIKKELINGEN

Aanleiding

Het gebied is nu al redelijk intensief bebouwd en kansen voor grote transformaties zijn beperkt. Door slim om te gaan met de ruimte en aspecten zoals mobiliteit kunnen nieuwe ontwikkelkansen ontstaan, Het gebied is grotendeels in particulier bezit en ontwikkelingen zijn afhankelijk van particulier initiatief. Het accent van de agenda Museumkwartier ligt niet bij het toevoegen van vastgoed, maar nieuwe bewoners en werknemers bijdragen aan de dynamiek van het gebied en de huidige behoefte aan woningbouw en ruimte voor ondernemerschap.

Einddoel

Ruimte creëren voor woningen en (creatieve) ondernemers.

Resultaat

Het aanduiden/creëren van ontwikkelkansen in het gebied en waar nodig de uitgangspunten die passend zijn bij de ambities voor het Museumkwartier, de stedelijke opgaven en de specifieke condities te benoemen.

Uitdaging

Particuliere reguliere ontwikkelingen: Over het algemeen zien we nu initiatieven voor redelijke kleine ontwikkelingen in het gebied. Omdat zowel kleine als grote ontwikkelingen kunnen bijdragen aan de aantrekkelijkheid van het gebied en het economisch-cultureel klimaat, worden de richtinggevende principes genoemd onder het thema “Verblijfskwaliteit” toegepast bij de advisering op nieuwe ontwikkelingen. In het bijzonder bij herontwikkelingen en initiatieven langs de belangrijke routes vragen we om extra aandacht voor het realiseren van voldoende esthetische kwaliteit en een passende invulling. Een groot deel van het gebied valt binnen Beschermd Stadsgezicht en hier gelden strengere eisen ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Naar mate meer duidelijkheid is over de economische profilering van het gebied, zullen ook de ruimtelijke criteria voor nieuwe initiatieven aangescherpt kunnen worden.

Mogelijke Strategische Ontwikkellocaties: In de komende periode specificeren we nader welke rol de gemeente moet nemen ten aanzien van het benutten van de ontwikkelpotentie bij mogelijke strategische ontwikkelkansen. Dit traject sluit aan bij de Stedelijke Ontwikkelstrategie.

Versie:
31-05-2021

Fotocredits:
Gemeente Tilburg, Ticket to Tilburg en Paul Maas Illustratie